Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

№ 4 (315)
27 січня 2011 р.

Які ж гарнющі в цім єднанні ми!
Який красивий
в цім єднанні кожен!
В цю істинно
благословенну мить
Ми – дужі, молоді,
непереможні!
Віктор ЖЕНЧЕНКО

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ

НАУКА ЗЛУКИ

Попри застрашування міліціянтами суспільства про можливе кровопролиття на акціях з відзначення Дня Злуки, свято відбулося мирно і без ексцесів.

Інша справа, що, відзначаючи величний акт соборності, єднання двох гілок українського народу, творений політиками і громадянами УНР і ЗУНР на початку минулого століття, нинішні київські проводирі так і не спромоглися дорівнятися попередникам, відкинувши власні гетьманські амбіції, і соборно відзначити соборність. Хоч би так, як це було у січні 1990 року, коли ланцюг єднання протягнувся від Івано-Франківська–Львова до Києва, від серця до серця. Отож і говорили у столиці про єднання і на Софійському майдані, і на Контрактовій площі, і на Європейській... А влада зі своїми прихильниками теж святкувала по-своєму, осібно...

Зате в Івано-Франківську, колишній столиці ЗУНР, і рухівці, і свободівці, і конґресівці, і бютівці, і нашоукраїнці, і навіть реґіонали єдиною колоною пройшли до майдану перед будинком правосуддя. Представники влади, громадськості, політичних партій поклали вінки до пам'ятника творцям ЗУНР.

– У День Соборності маємо насамперед відчути соборність душ і сердець. Лише тоді можна створити соборність держави, – наголосив, відкриваючи віче, голова обласної ради Олександр Сич. – Галичина і далі, як і в минулі часи, як і в 1990 році, сотворивши ланцюг єднання від Станіслава до Києва, має залишатися П'ємонтом боротьби за соборну Україну. Проблеми єдності є і в інших народів, як-то – Китай, Італія, Іспанія чи інші. Але маємо вчитись, як її там розв'язують і робити реальні кроки до реалізації ідеї Схід і Захід – разом...

Олександр Сич закликав представників центральної влади бути послідовними і так само широко відзначати й інші події з історії українського державотворення – і Акт 30 червня 1941 року, і Карпатську Україну, і треба визнавати УПА, і Героя України С. Бандеру...

Цей день уже нікому не викреслити з нашої історії, наголосив міський голова Віктор Анушкевичус і висловив обурення тим, що Москва, яка знищила нашу державність на початку минулого століття, і нині намагається вчити нас, як нам жити й діяти. А заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький нагадав учасникам вікопомний Акт Злуки: віднині зливаються воєдино Наддніпрянська Україна, Галичина, Буковина...

– Чого нас вчать уроки Злуки? – звернувся до присутніх співголова ОО Народного Комітету захисту України народний депутат першого скликання Дмитро Захарук. – А того, що задля України маємо відкинути гетьманські амбіції, як це зробили творці Злуки. І подбати, аби український і партійні прапори були високо підняті, як у Галичині так і в Донбасі... Він висловив «ганьбу» провладним хруням, які, дорвавшись до корита, потакають і прислужують можновладцям, які знищують українську мову, історію, культуру... І це в той час, коли занедбана медицина, а в бідності перебуває більшість українців... Він засудив провокації влади й переслідування опозиції.

Про політичну ситуацію і владний тоталітаризм говорив голова крайового Братства ОУН–УПА Карпатського краю Федір Володимирський... А потім над майданом, над містом залунала мелодія «Боже великий, єдиний, нам Україну храни...»

А молодь у День Злуки, взявшись за руки, склала символічний ланцюг єднання на вулиці Незалежності.

Богдан ВІВЧАР

29 СІЧНЯ — ДЕНЬ ГЕРОЇВ КРУТ

93 роки тому українська патріотична молодь під Крутами своїм героїчним чином, ціною своїх життів стала на захист України від московсько-більшовицької окупації... Вклонімося героям! Вшануймо крутян!

В СУБОТУ О 15.00 В КІНОТЕАТРІ «ЛЮМ'ЄР» ВІДБУДЕТЬСЯ ПЕРЕГЛЯД ФІЛЬМУ **«ІМЕНА В ҐРАНІТІ»**, А В **17.00** – СМОЛОСКИПНА ХОДА З ВІЧЕВОГО МАЙДАНУ.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Коли настане час...

У зв'язку з резонансним затриманням «тризубівців» та іншими подіями в державі з ініціативи ОО КУН обласний Народний Комітет захисту України звернувся із заявою до прикарпатців.

«Події двох останніх місяців, які потрясли Україну, промовисто свідчать про те, що в Україні встановлений режим внутрішньої окупації, – йдеться в заяві. – Обіцяне «покращення життя вже сьогодні» призвело до небаченого зубожіння народу... Ціни зростають щодня. Зарплати і пенсії планується підвищувати на мізерні суми... Народ уже виходить на вулицю. А це – початок кінця окупаційного режиму, й режим почав вдаватися до методів залякування... Людей без суду й захисту почали арештовувати... У слідчі ізолятори кинуто політичних противників Януковича. Міліція, СБУ, суди на догоду режиму затримують керівників політичних партій та громадських організацій. Арештовані члени «Тризуба», «Свободи», КУНу, інших партій. При цьому використовуються кадебістські методи підкидання зброї та іншого компромату».

НКЗУ закликає краян не допустити повторення 1937 року й бути готовими до спротиву.

Зароджується опір

В Івано-Франківську створюють рух «Опір» – понадпартійну мережу громадянської дії. Вона організовуватиме спротив режимові Януковича–Литвина–Азарова з тим, аби усунути його за антиукраїнську діяльність від влади, повідомили у прес-службі депутата облради Володимира Олійника. «Ми втрачаємо свою країну. Розпочато масштабний наступ на українську мову, історію, Церкву і культуру. «Харківські угоди» роблять Україну залежною від Росії... Кожен день правління колоніального режиму несе загрозу для України та її громадян. Настав час опору!» – йдеться в маніфесті руху «Опір».

Шефи Прикарпаття – Мінкультури

Розпорядженням від 19 січня Уряд перезакріпив адміністративно-територіальні одиниці (реґіони України) за центральними органами виконавчої влади. Згідно з документом, за Міністерством культури закріпили Івано-Франківську область. Наразі не повідомляється, що означає таке своєрідне «шефство» і в чому воно полягатиме.

Скільки нас є

В Україні у 2012 році буде проведений Всеукраїнський перепис населення. Він повинен дати відповіді на багато питань і щодо кількості нашого населення, і щодо структури. Будуть і такі питання, як активність, доходи населення.

За даними статистики, на 1 грудня 2010 року нас було 45 мільйонів 795 911 осіб. Згідно з останнім переписом населення України, проведеним 5 грудня 2001 року, в країні проживало 48 млн. 457 тис. осіб. Отож нас уже менше на 3 млн. А що покаже перепис 2012 року?

Пам'ятна монета

У відповідь на звернення виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради та обласної державної адміністрації Національний банк України випустить пам'ятну монету, присвячену 350-річчю обласного центру. Випуск монети буде передбачений у плані випуску пам'ятних дат і сувенірної продукції на 2012 рік.

Книжка року-2010

Диплом на підтвердження першого місця, здобутого у номінації «Візитівка», отримала «Книжка року-2010» «Покуття. Історико-етнографічний нарис». Автор ідеї і керівник авторського колективу – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри політології Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, заслужений діяч науки і техніки України Василь Марчук, головний редактор – Андрій Королько.

Концерт «Сурми»

В Івано-Франківському обласному художньому музеї в рамках проведення фестин духовної музики «Від Різдва до Великодня» відбувся концерт народної аматорської чоловічої хорової капели «Сурма» Івано-Франківського національного медичного університету (художній керівник – заслужений працівник культури України Богдан Волосянко, концертмейстер – Ольга Павлюк).

ПРЯМА МОВА

ОПАМ'ЯТАЙТЕСЯ!

Виступ Левка Лук'яненка в Києві на Софійській площі у день відзначення свята Соборності 22 січня 2011 року

Шановні громадяни України!

Вітаю вас зі святом Соборності!

Я належу до покоління тих синів української нації, які боролися проти російської комуністичної імперії за українську національну свободу. Ми не шкодували ні своєї свободи, ні власного життя, бо Україну любили всією душею і підпорядковували себе ідеї боротьби. Ми вивели Україну з-під влади Москви й переможно завершили кількасотрічну боротьбу наших героїчних попередників.

Проголошенням незалежності наше покоління виконало свою історичну місію. Далі завдання ваше – молодшого покоління – наводити лад в українському національному домі. І ви, як не прикро це говорити, не справляєтеся з цим завданням. З одного боку, ви розумні й активні політики й нібито любите Україну, а з другого – ви найбільше любите себе. Боретеся не за справедливість, духовне й економічне відродження України, а за високі посади у владі. Кожен з вас мріє за будь-яку ціну піднестеся над іншим, випхати того першого. Ви всі свої сили напружуєте для поборювання таких же патріотів України, а разом опускаєте Україну все нижче й нижче.

Не берете ви приклад зі своїх попередників.

На свято Соборності ви не запросили до слова нікого з політв'язнів. Немає у вашому списку ні Олеся Шевченка, ні Василя Овсієнка, ні Миколи Горбаля, ні Богдана Гориня, ні Василя Лісового і ще небагатьох живих, які поки що не переступили поріг до іншого світу. Ви самі штовхаєтеся один перед одним за першість виступити й показати себе перед багатотисячним зібранням народу і, виступивши, тут же сходите зі сцени й покидаєте майдан, кудись поспішаючи. Людей, що приїхали з різних куточків України й хотіли почути відповідь на запитання: що будемо робити далі, залишаєте без відповіді.

Розповідаєте про любов до України і свого народу. Може, і любите. Але найбільше любите себе. Коли б ви любили менше себе, то в боротьбі авторитетів відступили б на друге місце і сприяли б спільній перемозі. Ви не дбаєте про спільну перемогу. Ви дбаєте про найвище висунення своєї особи. Україна йде на дно. Ви своїми ногами штовхаєте її ще глибше, аби підстибнути вище за ближнього патріота.

Не ваше покоління побудує справедливу і незалежну Україну, бо ви не готові йти на жертви задля України. І мені гірко, бо смертями й безмежними муками щирі сини України добилися проголошення незалежності держави, а ви неспроможні вгамувати владолюбство і зменшити жадобу слави й тим сприяєте ворогам руйнувати Україну. Ви навіть у День Соборності неспроможні разом відсвяткувати єдність.

Опам'ятайтеся!

Якщо кожен із вас задля об'єднання патріотичних сил не відступить на друге місце, то вельми скоро доведеться стати перед судом духовних батьків української нації за руйнацію України.

І не викрутитеся! І не виправдаєте себе жодним лукавством!

Бо чорна руїна України не прийме ваших виправдань!..

ЗАДЛЯ РОЗВОЮ КРАЮ

Щороку обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка оголошує **конкурс на здобуття премії ім. Марійки Підгірянки.** Цьогоріч ми теж не відходитимемо від традицій і чекаємо на учасників конкурсу, результати якого будуть підбиті **15 квітня.**

Конкурс проводиться в чотирьох номінаціях: **література, публіцистика, мистецтво,** а також – **за активну просвітянську роботу.**

Отже, чекаємо на вас, літератори, митці, публіцисти, художники. Звертатимемо увагу на вашу участь у просвітянській роботі. Адже право рекомендувати вас матимуть правління районних, міських та обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Не забудьте додати стислу анотацію, довідку про автора, витяг із протоколу первинного осередку «Просвіти»!

Чекаємо на ваші роботи до 5 квітня.

Нагадуємо, що роботи приймаються тільки за 2010 рік.

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвітянську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатіть «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 3,38 грн., на три місяці – 10,14 грн.,
на півроку – 20,28 грн., на рік – 40,56 грн.

ПОЗИЦІЯ

МИ – З НАШИМ НАРОДОМ!

Голови обласних рад Івано-Франківщини, Львівщини і Тернопілля – Олександр Сич, Олег Панькевич та Олексій Кайда у спільній заяві висловили обурення ухвалою Вищого адміністративного суду України, який визнав недійсним Указ Президента України «Про присвоєння С. Бандері звання Герой України». «Війну проти Бандери й терор проти бандерівців ми розцінюємо як наступ на громадянські, конституційні та національні права українців. У цьому протистоянні ми будемо з нашим народом», – йдеться у спільній заяві голів галицьких обласних рад.

«Можновладці розуміють, що рано чи пізно режим Януковича змете сила української національної революції… Однозначно, що революція відбудеться під прапором Бандери. Вороги України не могли подолати Бандеру живого, вони бояться його й мертвого. Адже Бандера для мільйонів українців, попри недолугі й нікчемні рішення судів, був і залишається українським Героєм…» – мовиться у спільній заяві голів облрад Івано-Франківщини, Львівщини і Тернопілля.

ВЕРСІЇ

У Росії знову теракт. У московському міжнародному аеропорту Домодєдово підірвався терорист-смертник. Загинули й поранені десятки людей. Трагедія не тільки для росіян, але й для багатьох родин в інших країнах, рідні яких перебували у цей час на місці вибуху. Як повідомляли ЗМІ, це чи не тридцятий теракт, вчинений в останній час в Росії. Можна тільки поспівчувати нашим північним сусідам.

ЩО ЧЕКАЄ РОСІЮ

Та якби це була лише одна біда. Часопис «Шлях перемоги», посилаючись на професора МГУ Сергія Валянського, наводить страшні дані деґрадації російського суспільства. Про них писала білоруська преса у розпал інформаційної війни російських ЗМІ проти Лукашенка.

Жахливими темпами продовжується деґрадація освіти й інтелектуального потенціалу кваліфікованої робочої сили. У Російській Федерації чотири мільйони осіб без визначеного місця проживання, три мільйони жебраків, три мільйони повій, шість мільйонів російських громадян страждають на душевні розлади, п'ять мільйонів – наркомани, понад шість мільйонів хворіють на СНІД.

Щодня робиться 10 тисяч абортів, при тому, що сім мільйонів пар – бездітні. Здійснюється понад 80 тисяч убивств на рік. У дорожньо-транспортних пригодах гине близько 30 тисяч, а також близько 100 тисяч росіян помирає щорічно від наркотичного передозування.

«Кількість в'язнів у країні – понад один мільйон, це більше, ніж було в СССР у період сталінських репресій. Споживання спиртного в РФ, за різними даними, – від 14 до 18 літрів умовного спирту на людину на рік, що більш ніж удвічі перевищує поріг фізичної деґрадації нації.

У Росії мешкає 31 мільйон дітей до 18 років. Здорові не більше 30 відсотків, 3,5 мільйони – інваліди, один мільйон – наркомани. Дітей-сиріт 750 тисяч (більше, ніж після закінчення Другої світової війни, коли дітей-сиріт було 678 тисяч). Два мільйони дітей неписьменні. Близько п'яти мільйонів безпритульних.

У Росії 1,5 мільйона чиновників – втричі більше, ніж у СССР. На хабарі та підкуп посадовців щорічно витрачається близько 33,5 мільярдів доларів.

За видобутком вугілля Росія «досягла» рівня 1957 року, за виробництвом вантажних автомобілів – 1937-го, комбайнів – 1933-го, тракторів – 1931-го, вагонів і тканин – 1910-го, взуття – 1900-го. Практично повністю зруйновані авіаційна, радіоелектронна, автомобільна промисловість. Зате нафто-газовий експорт виріс із 76 мільярдів доларів у 1999 році до 350 мільярдів у 2008-му.

За десятибальною шкалою Росії виставили 3,8 за ефективність держкерування, а за законність – 1,9. Це показники убогих африканських і латиноамериканських диктатур, що вже відійшли в минуле.

Триває потворна урбанізація. За 20 років у РФ зникли 23 тисячі населених пунктів. На тлі загального скорочення населення до 900 тисяч осіб на рік (це сильно занижені офіційні дані, за неофіційними, щороку вимирає понад два мільйони росіян) населення Москви, Санкт-Петербурга і деяких міст-мільйонників стрімко зростає, що призводить до жахливого забруднення прилеглих територій, руйнування екосистем і транспортного колапсу мегаполісів.

Загальна причина валу техногенних катастроф, які сталися в минулому році і вже продовжуються в новому, – це втрата керованості економікою взагалі й промисловими об'єктами зокрема. Дефект реґулятора полягає в тому, що сьогодні на багатьох об'єктах керівниками є просто некомпетентні люди. Це наочно видно на прикладі електроенерґетики, де замість фахівців у галузі енерґетики на керівні посади призначалися економісти, які ніколи не працювали в цій галузі.

Незалежні російські експерти попереджають, що крах системи може відбутися у будь-який момент. До цього країну підштовхує і партизанський рух на Далекому Сході й Північному Кавказі та міжетнічні протистояння. Звичайно, проблеми є і в нас, де до влади дорвався тоталітарно-олігархічний клан. І все ж страхаємся, що до цього перевантаженого проблемами російського воза нинішній режим намагається прив'язати Україну. А лідери п'ятої колони в Одесі вже сьогодні закликають російськомовних українців на майбутньому переписі населення записуватися росіянами. Чи не краще, замість того, аби провокувати наших співгромадян, якщо вже так хочуть іменувати себе росіянами, взагалі, скажімо, виїхати з берега Чорного моря на місце постійного проживання у Архангельськ.

Отож думаймо, співвітчизники.

За матеріалами ЗМІ

ВІДЛУННЯ СВЯТА

ВІДКОЛЯДУВАЛИ

На Йордан у великій залі Народного дому «Просвіта» міський Центр дозвілля дітей та юнацтва за місцем проживання за підтримки управління освіти і науки Івано-Франківського міськвиконкому та міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка провів загальноміське дитяче свято «Йде весела коляда».

Святкова програма розпочалася колядками колядницького гурту гімназії № 2 (керівник – Альміра Дембрівська).

До господаря та господині, педагогів-організаторів Миколи Барановського та Любові Савчук, які були ведучими свята, завітали солісти студії Ірини Батюк – Христина Олексин із новорічною піснею «Білий сніг» та Юліана Мартинець з колядкою «Кружляють сніжинки», написаною її дідусем Нестором Мартинцем, а також хор хлопчиків міського Центру дитячої та юнацької творчості (керівники – дириґент Ярема Павлик, хормейстер – Ірина Павлик), які, виконуючи уже відомі колядки «Дивная новина», «Що то за предиво» і «Нова радість стала», своїми голосочками дивували глядачів.

Прозвучала колядка «Землю юдейську нічка вкрила» у виконанні ансамблю сім'ї Карпівих – Софійки, Соломійки, Михайлинки, Івасика та Любочки.

Після цих колядок господиня з господарем провели гру «Посміхнись сусіду» й запросили на сцену п'ятьох бажаючих скуштувати пампушки на конкурс «Хто швидше з'їсть пампушку». Учасники гри не тільки поласували пампушками, а й отримали солодкі подарунки.

Приємною несподіванкою для присутніх стало театралізоване дійство «Різдвяний вертеп», який підготували вихованці дитячо-юнацького клубу «Оріон» під керівництвом Анни Бахарєвої, педагога-організатора міського Центру дозвілля дітей та юнацтва за місцем проживання. Колядував гурт загальноосвітньої школи № 15 (керівник – Руслан Побережник).

Колядницький гурт студії Ірини Батюк міського Центру дозвілля дітей та юнацтва за місцем проживання в складі Марти Квочак, Інни Шешурак, Аліни Качур, Єви Новицької, Діани Сапи, Марійки Глов'як, Вікторії Петрової, Юліани Мартинець, Христини Олексин дарували щедрівки та свої найщиріші віншування.

Господар і господиня частували всіх, хто брав участь у загальноміському святі «Йде весела коляда», солодощами, наданими управлінням освіти і науки Івано-Франківського міськвиконкому.

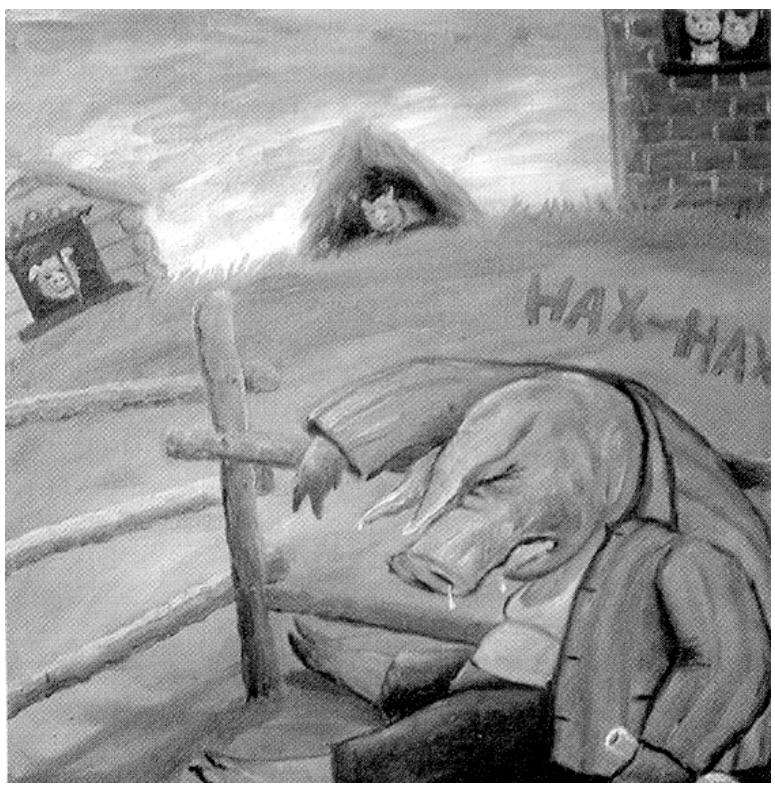
Член Правління міської «Просвіти» Микола Кардащук щиро подякував усім учасникам і їхнім керівникам за збереження українських традицій.

Христина МИКИЦЕЙ,
методист Центру дозвілля дітей та юнацтва за місцем проживання

АНАТОМІЯ ЯВИЩА

ХРУНЬ – ВІН ЗАВЖДИ ХРУНЬ

(НЕНАУКОВИЙ ТРАКТАТ)

ХТО ТАКИЙ ХРУНЬ

Він настільки давній, що годі навіть визначити, коли з'явився у нашій мові. Словники тільки засвідчують, що це слово діалектне, сиріч наше рідне, галицьке. Самі ж можемо виснувати, що воно вродилося в ту сиву давнину, коли словотвір зводився до звуконаслідувань. Отже, коли наш предок зустрівся зі звіром, що хрунькав, то тицьнув у нього пальцем і пророк: «Хрунь». Ніхто – як би глибоко не пірнав, як би довго не хлюпався у наукових джерелах – не зможе твердо сказати: це трапилося до, а чи після того, як тварину, котра хрунькала, загнали в загорожу чи, тим паче, закрили в кучу.

По якомусь часі гостроокий дотепник спостеріг, що деякі люди своїми характерами, поведінкою, метою в житті мало чим різняться від істоти, котру ми тут досліджуємо, та й також почав називати їх хрунями.

Час і проґрес дуже впливають на хрунів. Нові породи, гібриди, різні моди змінюють хрунів до невпізнання. Білі, чорні, руді, красі, з довгими рилами, з куцими рийками, гострувхі й клаповухі, у сардаках, кожухах, плащах, клепанях, в шапках смушевих і в капелюхах, у портяницях і у сподніх, у джинсах супер-супермодних, у вишиванці й у краватці, ще й ратиці ховають капці.

Та що б не чинили з хрунем порода й мода, його нутро завше лишається хрунівським. А ще чотириногі й двоногі хруні мають один найпривабливіший для них, найцінніший, єдиний предмет високої любові. Може, читач і сам знає. Тому ж, хто ще не здогадується, скажемо потім.

ЩО ТАКЕ ХРУНІВСТВО

Хрунівство – то гейби кумівство. От поєдналося багато любих кумів, рідних тим, що родять, близьких тим, що роблять, котрі однаково діють та одним голосом піють, один предмет люблять, – ото й кумівство. Зібралося багато хрунів – двоногих, звичайно, – котрі по-хрунівськи про різне хрунькають, по-різному хрунькають, але лиш про одне, своє, хрунівському серцеві найдорожче, мріють, для нього все діють, однак у найбільшому секреті тримають – ото хрунівство.

У різні історичні епохи хрунівство по-різному являлося, різною силою єдналося, по-різному хованшинках пили, їх швидко впізнавали, як уміли, лікували, однак хруні залишалися хрунями. Бо таке заохочення перед очима мали! Хоча про нього й мовчали, та люди добре знали. І тобі, читачу, скажу, як ти ще не здогадався. Потім. А поки що хіба натякну, що предмет хрунівської любові не може бути високим, бо хрунь дивиться вгору лише тоді, як його смалять.

Порода і мода міняють хрунів, а час і хрунівський апетит видозмінюють хрунівство. Колись, як хрунівство зароджувалося, було воно примітивним, стихійним і невпорядкованим. А нині! Нині воно проґресує. Організовується в партії і партійки, організації й організаційки. І так уміло видає себе за щось порядне, як бліда поганка за печерицю. От тільки одного не може змінити від зародження – хрунькає!

Хрунівство – то дуже серйозна і небезпечна слабість. Подібна до клептоманії. Але страшніша. Клептоман – то примітивний чоловічок, слабий непогамовним бажанням цупити. Хоч щось. Бодай би гнилі груші. А хрунь! Хрунь обкрадає душі.

ПРО ЩО ХРУНЬКАЄ ХРУНЬ

Про людські клопоти і болі, про низький урожай бараболі. Про гіренькі свої біди. Про малі статки й великі податки. Про народне і благородне. Про… Та що я тобі, шановний читачу, буду розповідати. Ти перед недавніми виборами такого наслухався! Про погані дороги та гарні на них калабані. Про те, як бідує старенька пані. Про під'їзди та переїзди. Про вулиці й будинки. Про холодну і негарячу води, сухі труби, високі ціни і низькі доходи. Про лікарні, що не лікують, про капосну молодицю з косою, що всякий добрий поступ влади блокує. І – про любов. Велику. До тебе, читачу, до мене, до народу. Таку велику-велику-велику і дорогу-дорогу-дорогу. Мільярди від тебе й таких, як ти, забрали, аби по слупах свою любов поналіплювати, поштові скриньки нею набити, тротуари встелити, всі вуха по радіо протуркати, очі по телевізії намозолити.

ЯК ХРУНЬКАЄ ХРУНЬ

Котрий як може і котрий як уміє. Той хрунище, що сидить найвище, рохкає-гримить, що аж світ тремтить. Котрі нижче, хрунькають тихше, ті, що низенько, – зовсім тихенько. Нинішнє хрунівство цивілізоване і проґресоване. Тож сучасні хруні хрунькають на вулицях і площах, на зібраннях і прощах, в газетах і листівках, в адміністраціях і в прокламаціях, по радіо і телевізії, по Інтернетах і торбинках від провізії. А ще… Нормальний чоловік навіть не погадає, не подумає, що хрунь-хрунище вигадає-придумає. Бо хрунівство – то така зараза, що з людського мозку та в одну точку усі здібності стягає відразу. І вчорашній чоловік, а нинішній хрунь про все на світі забуває, крім їсти і пити, лишень думає-гадає, як громаду обхрунити.

ЩО ХРУНЬКАЄ ХРУНЬ

Хрунькає хрунь, що клопоти його ближнього йому ближчі не то що як своя сорочка. Клопоти ближнього йому ближчі до тіла, ніж його рідна хрунівська шкіра, дорожчі від його питомого підшкірного сала. А як ви йому повірите, та підсунете до його мети, себто до предмету його любові, ближче, то він такого, такого наробить! Усі клопоти розклопоче, біди погамує, болі полікує. При ньому бараболя виросте більша від кулаків, а народна доля вигуде буйніша від гарбузів і вища від шпараґової квасолі. Шутру привезе, калабані загорне, дороги таким асфальтом покриє, що яєчко покотиш, а воно й не зіб'ється. Добру погоду приверне, повінь відверне.

(Чит. стор. 4)

ГУЦУЛЬСЬКОМУ АНСАМБЛЮ – 70

СТАРІЙШИНА

Зустріч із колишнім директором Любомиром Боднаруком (у центрі). Праворуч – Петро Князевич, ліворуч – Володимир Турко

Володимир Андрійович Турко пов'язав своє життя з Гуцульським ансамблем з 12 серпня 1958 року. Його довго заманював до себе співати сам директор Павло Барчук, адже юнак добре грав на баяні й мав приємний баритон, помітно виділявся в художній самодіяльності споживспілки. Прихід у Гуцульський ансамбль вимагав великої праці, адже треба було вивчити всю програму, та й скоротили жіночу групу, тож уся програма лягала на чоловічий хор. А вже в 1962–1963 році – гастролі на Далекий Схід (від Мурманська до Прибалтики). Хормейстер Богдан Катамай підготував програму так, щоб усе було бездоганно, співали народні пісні, готували й пісні народів, у яких місцевостях були концерти.

Згадує Володимир Андрійович ті роки, як казку розповідає. Адже побачити стільки міст, різних людей, а скільки переспівати пісень і почути нестихаючих овацій – хіба це не щастя. А з якими співаками, танцюристами, режисерами, музикантами й директорами доводилось працювати... Він завжди одержував задоволення від життя і повагу людей. Вдячний тим, хто допомагав йому входити в програму. У той час це були Михайло Гринишин, Богдан Волинський, Михайло Коропчук. Зрештою, він сам потім допомагав молодим, які приходили в ансамбль: Володимирові Пірусу, Василеві Юрціву. До речі, завдяки їм був створений вокально-інструментальний ансамбль. У квартеті співали Михайло Коропчук, Василь Юрців, Володимир Турко і Василь Гаврилюк. Їхні голоси були такі співзвучні, що донині згадують, хоча квартету вже давно немає, але в серцях прихильників української пісні по всіх містах колишнього СРСР залишилась про нього пам'ять.

Вже в 1986 році за вагомий внесок у розвиток культури й пропаґанду української пісні Володимирові Андрійовичу (а також Петрові Князевичу й Зінаїді Свінцовій) присвоїли звання заслуженого працівника культури.

Володимирові Андрійовичу доручали співати і як солісту, і в дуеті то з Валентиною Ткаченко, то з Валентиною Таран. А також довіряли провідні ролі у вокально-хореографічних композиціях «Гуцульське весілля», «Проводи чабанів на полонину», «Щедрий вечір в сучасному гуцульському селі», «Великдень на Прикарпатті» та інших.

І хоча сьогодні, відсвяткувавши 74-річчя, він уже на заслуженому відпочинку, але зв'язку з «гуцулами» не пориває, радіє, що ансамблю присвоїли статус національного академічного, добудували нове приміщення філармонії, роблять капітальний ремонт. Але і вболіває Володимир Андрійович за те, щоб у новому статусі Івано-Франківський національний академічний державний гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія» мав повагу, славу, професійний рівень і підтримку, як у найкращі роки свого історичного розвитку. І дуже хотів би, щоб видали гарну ілюстровану книгу про ансамбль, його колективи й людей, які творили цю незабутню історію.

Любов ЗОРІНА

СВІЙ ДО СВОГО...

ЗУСТРІЧІ НА ЗЕМЛІ ФРАНКОВІЙ

Час невблаганний. Здається, ще зовсім недавно хоровий колектив нашої «Просвіти» гостював на Франковій землі, брав участь в урочистостях, присвячених 144-ій річниці з дня народження Великого Каменяра. А відтоді вже минуло десять років. І ось ми знову в дорозі, поспішаємо на творчу зустріч з дрогобиччанами. Хвилюємося, адже старовинний Дрогобич має свої славні традиції хорового мистецтва, славиться талановитою чоловічою капелою «Бескид», яка неодноразово бувала з гастролями в місті над Прутом.

«О хто, хто Миколая любить», – старанно виспівуємо в автобусі кожне слово пісні, якою маємо розпочати Службу Божу в церкві Успіння Пресвятої Богородиці. Чотири години подорожі минули, як одна. Ще здалека біля храму побачили гурт людей – то зустрічав нас місцевий церковний хор. Піднявшись на хори, залишаємо все буденне, зосереджуємось на молитві до святого Миколая, замислюємося над постаттю цього Божого угодника, празник якого недарма випадає в передріздвяний час, коли ми готуємося до великої радості Христового Різдва. Своїм життям і ревним служінням святий засвідчив, що блаженний не лише той, хто отримує, але й той, хто дає. Маємо пам'ятати, що образ Миколая – живий приклад для наслідування – як маємо чинити в нашому повсякденні, бо навколо більшає зранених невдачами самотніх людей, які потребують слова розради й помочі. Власне, доброчинність – це не одноразова допомога перед телекамерами, це – стан душі.

Після Служби Божої о. Олексій, настоятель церкви та о. Григорій, віце-ректор Дрогобицької семінарії, щиро дякували хористам із Коломиї за злагоджений чотириголосий спів, що не пошкодували сил, коштів, вільного часу і, не зважаючи на холодну зимову пору, приїхали поділитися радістю й прикрасити Богослужіння на честь святого Миколая. Особливо багато слів удячності (а їх ніколи не буває забагато), виголосив о. Григорій, який наголосив, що ніколи не є зайвим послухати гостей, обмінятися творчим досягненням. Вітаючи колектив «Просвіти» з 20-річчям, бажав здоров'я, життєвої наснаги, ще багато років співати на прославу Бога, а також запросив знов приїхати і заспівати вже в новоосвяченому храмі.

Свято душі, насолода від Літургії подвоїлися, коли хористів привітав кандидат мистецтвознавства, професор Дрогобицького університету, Київського інституту культури М. Поплавського Михайло Бурбан і подякував за подароване свято.

Як він зауважив, держава тримається саме на таких найдавніших осередках духовності як церковні хори. «Серце переповнюється радістю, що сьогодні дві гілки хорової музики об'єдналися в любові до Бога».

Незабутню творчу зустріч і переспів двох хорових колективів продовжили в просторій залі Дрогобицького нафтового коледжу, де лунало ще багато добрих побажань коломиянам служити Церкві й українській громаді. На згадку про хвилюючі миті спілкування, спільну трапезу й коляду кожен коломийський хорист отримав по збірникові різдвяних кантів, жінкам вручили солодкі подарунки від Миколая, ще й у дорогу дали свіжоспечених пиріжків із картоплею.

Далі наші дороги перетнулися з активом дрогобицької «Просвіти». За солодким столом у невимушеній атмосфері слухали розповідь голови товариства «Просвіта» Миколи Садохи про діяльність організації, трохи, може, позаздрили заступникові голови Михайлові Богаченку, якому вдалося відшукати дані про своє родинне генеалогічне дерево аж до дев'ятого коліна. Пан Михайло закликав кожного відобразити своє дерево життя. У зустрічі взяли участь почесний голова «Просвіти» професор Михайло Шалата, заступник голови Тимофій Бордуляк. На згадку про зустріч – книжкові видання. Насамкінець, передавши вітання від голови коломийської «Просвіти» Василя Глаголюка, який, до речі, для цієї поїздки допоміг транспортом, усім присутнім гості подарували величальну «Ми радості бажаєм». Покидаючи будинок «Просвіти», подумала: от щастить людям, мають свій осідок, на відміну від коломиян.

Поки шукали Центр душпастирства молоді самбірсько-дрогобицької єпархії, надворі не вщухав холодний пронизливий вітер. Засумнівалися: може, й не прийдуть люди на концерт у таку негоду? Та коли зайшли в приміщення, сумніви розвіялися. Повен зал зустрів нас оплесками. Програму, яка складалася майже з двох десятків творів, вів активний просвітянин, хорист капели «Жайвір» Іван Липчук. Глядачі були захоплені його ліричним виконанням сольної партії пісні «Сховалось сонце за горою»... Усі пісні виконували a-capella, що свідчить про неабиякий виконавський рівень колективу.

Понад півтори години під орудою Романа Хімея тривав виступ коломийської «Просвіти», яку прийшли послухати і вихідці капели «Бескид», і викладачі навчальних закладів Дрогобича, і учасники церковних хорів, і представники самбірсько-дрогобицької єпархії та місцевої «Просвіти»... На завершення дрогобицьким просвітянам дириґент подарував авторські нотні збірники духовних творів. На пам'ять зазнимкувалися. А зі сцени довго лунали теплі слова подяки.

Лише в автобусі відчули втому і не лише... В душі бриніла радість від того, що вдалося знайти спорідненість українських душ, подарувати людям свято, продовжуючи славні традиції української культури, пропаґуючи українську пісню. Якщо не ми, то – хто?! Заради цього варто жити!

Мирослава ГРУШЕВСЬКА,
просвітянка, м. Коломия

ЗОНА ТРИВОГИ

ВІЙНА ЦИВІЛІЗАЦІЙ

ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ МОВНОЇ ПРОБЛЕМИ НА ДУЗІ «МОСКВА–КИЇВ–ТЕЛЬ-АВІВ»

(Продовження. Поч. у № 1 – 3)

СПАСІННЯ РУСЬКИХ «СООТЕЧЕСТВЕННИКОВ» за кордоном – це один із красномовних прикладів відволікання громадян Росії від внутрішніх проблем шляхом мобілізації їхніх зусиль на боротьбу з ХАХЛАМИ, «зарозумілою» МАЛОРОСІЄЮ, з її історією і її героїчними постатями. Але російська інтеліґенція це починає усвідомлювати й тому Україна стає більш привабливою для неї, ніж сама Росія. Почався процес перетікання «мізків» з Росії в Україну. Про це починають з тривогою «трубити» російські ЗМІ: «Але як інакше може бути в країні, де у в'язницях сидять не бандити й покидьки суспільства, а письменники, вчені, музиканти, художники?.. Зараз уже на найвищому рівні в Кремлі кажуть, що з країни біжать творчі сили, але тільки говорять, зробити що-небудь вони не в змозі, не змінивши систему, а ось систему ніхто змінювати навіть не намагається. Власне, з Росії біжать уже давно. Але люди з грошима воліють Західну Європу, Америку, у кого з грошима слабше, ті осідають у Європі Східній... А от для людей з мізками вибір більш обмежений – творча праця (і гуманітарна, і технічна) завжди пов'язана з мовним середовищем, в якому вони й можуть реалізуватися. Для авіаінженерів необхідно, скажімо, профільне виробництво, а для письменника – мовне середовище. Через це міґрація населення з Росії та ряду інших країн СНД саме в Україну може стати найважливішим чинником розвитку саме українського суспільства і української економіки зокрема.

Хто їде? Як правило, інтеліґенція. Дуже багаті й просто багаті, як сказано вище, не затримуються і прослизають далі в Європу. ...До речі, пенсіонери їдуть частіше до Білорусі, але вони не за свободою, вони за соціалкою. Теж, між іншим, питання – здавалося б, національна тема в Білорусі набагато менш напружена, ніж в Україні, є порядок, є надійність якась... А їдуть в Україну.

Відповідь тільки одна – **їдуть за свободою»** (http://forum-msk.org/material/fpolitic/4910368.html).

Тому Януковичу не слід копіювати російську «вертикаль». У Росії контрабанда, рекет, кришування й корупція та злочинний світ знищили її правоохоронну систему, причому, знищили набагато глибше, ніж в Україні. Як не парадоксально, але здійснили таку «революцію» в Росії вихідці з силових і правоохоронних структур СРСР.

Але, щоб не допустити такого в Україні, Януковичу самому знадобиться стати СВЯТОШЕЮ. Такі приклади історія знає: США створили втікачі, «солдати удачі» й... криміналітет зі СТАРОГО СВІТУ. Який шлях обере «команда професіоналів» Януковича (російський, чи американський), покаже час.

Якщо росіяни – громадяни України, думають, що про них думають у Росії, то вони глибоко помиляються.

Росіяни України працюють на зростання економіки України, яка є не лише другом, але й конкурентом Росії. А Росія вважає, що економіку України як конкурента слід ослабити. Чим? Цінами на газ. Але високі ціни будуть платити не лише українці, але й росіяни – громадяни України. Блокадою і недопуском української продукції на російський ринок. Але ж ця продукція виробляється не лише українцями, але й росіянами. Дестабілізацією міжнаціональних, міжконфесійних відносин – щоб люди замість роботи на себе й на державу з'ясовували стосунки. Але у випадку конфлікту (не дай Бог) постраждають не лише українці, але й росіяни. І ви, росіяни України, думаєте що ви потрібні Росії? Як хто і що? Приклади Прибалтики й Молдови: знайшли дурників, використали місцевих росіян у боротьбі з аборигенами й кинули. А їм і їхнім дітям там жити! Тепер мають проблеми і набагато більші, ніж до конфлікту.

Пригадую, за часів газового протистояння при Ющенкові, один російський шовініст єхидно й водночас радісно запитав мене: «Ну, как Россия «вдєлала» Ющенка с ценами на газ?». Я йому відповів: «Не радійте, бо особисто в Ющенка завжди знайдуться гроші, щоб заплатити за газ за новою ціною, але не відомо, наскільки зменшаться бутерброди у вашого сина-школяра, після того як ви сплатите всі комунальні платежі за новими цінами. І не зігріє російський паспорт вашу сім'ю, якщо у вас забракне коштів, щоб заплатити за опалення квартири. Росія «вделала» не Ющенка, а «вделала» вас – особисто!»

Білорусь теж стала конкурентом Росії в рівнях виробництва, заробітної платні, соціального забезпечення. Значить, подає «дурний» приклад, що в умовах кризи й відсутності власних енергоносіїв, виявляється, можна жити не гірше, ніж у Росії. Для росіян це приклад, що і в Росії треба обирати саме таких лідерів, котрі щоденно дбають про свій народ. Що ж вчинила Росія? Блокадну війну й цінову атаку на благополуччя білорусів! Але ж у Білорусі й білорусів ніколи не було проблем з російською мовою!

Що сьогодні з росіянами в Прибалтиці, Придністров'ї? **Їх Росія кинула,** вони там залишились і залишились надовго ворогами аборигенів! Качали права, намагалися позбавити мови ті народи, а самі лишилися з обмеженими правами, в державах, де живуть. Росія їх і не забирає (тому що мільйонів баксів у них немає). Я не хотів би, щоб це повторилося в Україні. Скажете: їх у Прибалтиці мало, а в Україні – багато. Довідаю: росіян в Естонії – 40 відсотків, росіян в Україні – 16 відсотків.

Зробимо підсумок. Слід визнати, що після всього того, що вчинила Росія з Україною, декларованне слов'янське братство – така ж леґенда минулого, як і єдність світового пролетаріату. Ідеологія «славянского братства» підживлювалась спочатку СРСР, а нині – російською мафією. Але на практиці, замість братства, вона організувала духовний розкрай між нашими народами. Наочний підсумок – це те, що мафія вчинила з Білоруссю, де проблем з російською мовою не було й немає, та з Україною, де проблема російської мови створена Росією штучно. Добросусідські відносини між нашими державами не створили, не розвинули, не піднесли на якісно новий рівень, а «підпалили», і вони... «згоріли». Це злочин. Але на місці злочину ви завжди знайдете речові докази: запальничку з надписом «Газпром», посвідчення співробітника ФСБ, і постоли (лапті) з надписом: «Сплетено в Росії».

МІФОТВОРЧІСТЬ РОСІЇ

Росія – совок, і антиукраїнську міфотворчість вона успадкувала разом із правонаступництвом СРСР, і з менталітетом керівників російської держави, які вийшли з КҐБ СРСР, в якому займалися «розробками», тобто – міфотворчістю. І якби вони самі не розуміли, що вони створювали й підтримували міфи, в т. ч. і про можливість комуністичного раю на землі, який з «ідеологічною переконаністю» й кривавою впертістю відстоювали, то, прийшовши до влади в Росії, продовжували б «дєло партії» і будували б надалі в Росії комунізм.

Немає жодного народу, що був суб'єктом СРСР, який не зазнав би фізичних репресій і морального та історичного нищення. Немає народу, який би не зазнав «кастрування» національних культур тоталітарною ідеологією і її провідниками.

Скільки народу знищено? Скільки скалічених доль? Репресії, голодомори, депортації, переселення, асиміляція чеченів, інгушів, українців, латишів, литовців, естонців, кримських татар, німців Поволжя, калмиків, турків-месхетинців. У 1943 році існував план переселення і казанських татар у Середню Азію.

Але все це – «неправда» з точки зору минулої тоталітарної влади. НЕ чіпатимемо проблеми фізичного нищення, а коротко прослідкуємо мімікрію пропаґанди як засобу нищення морального, духовного. На чому вона будувалася? На міфах і на відвертій брехні.

Жодних секретних протоколів до пакту Ріббентропа–Молотова не було. А виявилось – були.

Володимир ПИЛИПЧУК,
народний депутат України 1-го та 2-го скликань

(Далі буде)

БІЙ ПІД КРУТАМИ

сл. Ярослава Шищука, муз. Мирослави Заруцької

Чорна хмара муравйовців,
Північних моряків,
По-звірячому напали
На наших братів.

Патріоти захищали,
Київ берегли.
І в нерівному двобої
Вони полягли.

Приспів:
Україні не забути
Героїчних днів,
Де священна кров пролилась
Трьохсот юнаків.

До останнього патрона
Билися вони.
Ні на крок не відступали,
На штики пішли.

Хто у битві впав на землю,
Та ще був живим –
Їх кати не пощадили,
На шматки рвали.

Приспів

Пам'ятайте, сини й внуки,
Як з сусідом жить.
Рідної мови не цурайтесь,
Вам Бог не простить.

Хай повіки живе пам'ять
Про Героїв Крут,
Що життя своє віддали
За Вкраїну тут.

Приспів

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

ЧЕРВОНІ КРУТИ...

Червоні Крути, червоні...
Червоно вкрилися сніги...
Ой плакали, ридали дзвони
Сполохом чорної жури.

Ой плакали, свічками лились,
Пригнувши небо до землі,
Розпука холодом обвилась
І несла хмари-журавлі.

А хлопці юні – журавлями
Летіли ввись. Туди, за пруг.
Сходило сонце над полями,
Над білим світом чорних Крут.

ХАЙ ЖИВЕ ЗЛУКА

Братаймося, люди, візьмімось за руки –
Земля в нас єдина і сонце одне,
Зв'язок нерозривний. До спільної злуки
Нас дружба, і воля, і щастя веде.

Одні в нас Карпати, і сиве Полісся,
Й Дніпро наш Славута, що вільно тече.
Візьмімось за руки з села і до міста –
Хай пролісок щастя у грудях зросте.

Хай очі радіють, і серце сміється,
Калина червона дарує плоди,
А ранок рожевий хай піснею ллється,
Промінням любові. З роси і води!..

Братаймося, люди, Захід зі Сходом,
Долю майбутню на руки візьмім,
Тож будьмо великим, єдиним народом –
Одна Україна, як отчий наш дім...

НЕ ЗЛАМАЮСЬ!

Не зламаюсь, не зігнуся,
Хоч періщить вітровій,
Хоч об камінь розіб'юся
У пустелі кам'яній.

Не піддамся бурелому,
Хоч удавкою крутіж,
Хоч насиллям скрегіт грому
І розбурханий падіж.

І тоді я не зігнуся,
Бо у серці два крила.
Я до сонця піднімуся,
Де рясніє омела.

Ольга ВІЗНОВИЧ,
с. Залуква Галицького району

АНАТОМІЯ ЯВИЩА

ХРУНЬ – ВІН ЗАВЖДИ ХРУНЬ

(Поч. на 2 стор.)

При ньому кожній старій пані чари молодості й щастя будуть дані. Безпечними стануть переїзди, брукованими під'їзди. Трубами у квартири потече чисте холодне і гаряче море, злодіям і недбайливцям буде горе. Пиво у кнайпах литимуть без піни, до смішного низько упадуть ціни. Виростуть зарплати, що ніде їх буде дівати.

Багато файного й ласого хрунькає хрунь. А при тому так пожадливо кудись поглядає, аж голодну слину з рила пускає. Ти, читачу, вже здогадався, що пасе неситим оком хрунь? Якщо ні, я тобі скажу. Пізніше.

ДО ЧОГО ДОХРУНЬКАВСЯ ХРУНЬ

Як який хрунь. Котрий хрунькав, як соловейко, – дохрунькався близенько. Котрий пер і рикав, як ведмедище, дохрунькався ще ближче. До чого? До своєї мети, до свого бога, до свого щастя. Здогадався, читачу? Якщо ні, то тепер я тобі скажу: хрунь дохрунькався до КОРИТА!

ЩО ТАКЕ ХРУНОВИНА

Хруновина – то донька хрунівства. Хруні поміж людей никали, на них, глупі, тупо глипали, хруні хрунькали-співали, глупі, тупо порожніми макітрами кивали. Ото й сталося зовсім не те, що гадалося. Глупі хруням повірили, владу хруням довірили, а тепер... Ще глибші стали калабані, бідніє-мерзне стара пані, ростуть аж скачуть вражі ціни, за ними більшають податки, до торб жебрацьких впали статки.

Тож бідні довірливі й глупі тепер плачуть-завивають, журно пісеньку співають: «Казав-єси: «Люблю, люблю, черевички тобі куплю», тепер мені довелося, що ти брешеш, а я боса».

Але хруням той лемент до хруня. Як своїми рилами і рийками до коритищ, корит і коритець допалися, то ніякими силами їх звідтам не відтягнеш. Хруні вже не хрунькають, а верещать. Один одного від корит відштовхують. Аби до більшого корита допасти, аби якомога довше з корита хлебтати. Їм пробують нагадати: «Та ви ж ще вчора казали, що почуєте кожного». А вони ж на те й нічого. Хіба крізь гучний хрунівський вереск почуєш якісь там балачки глупого хлопа? «Та ж ви обіцяли, що вже відразу буде легше, а тепер?» Хрунище, котрий з корита наперся, рило підняв, очицями у глупого вперся, щиро здивувався: «А що мені і тим, що отут зі мною, – вказав ратицями десниці на тих, що вдоволено хлебчуть з корита, – не краще стало?»

ЧИМ ЛІКУВАТИ ВІД ХРУНІВСТВА

Добре було би, якби ми позбулися потиличного розуму та й трохи навчилися думати наперед. Тоді ми зуміли б не тільки вчасно виявляти слабих на хрунівство, а й лікувати їх. Оскільки хрунь поняття глибоко народне, ба навіть галицьке діалектне, то його треба б лікувати народними методами. Так, як колись пастушки на толоці. Тільки рушить пацючок, сиріч хрунько, до грядки, а його дубцем по рийці: «Ацю звідси, свиньо немита!» А оскільки нині хрунь не тільки рийку миє, а ще й французькими парфумами обхляпує, хрунівське своє нутро вдало маскує, глупих тим, що з його рила капає, купує, – впізнати його важко, то й дубця превентивно застосувати вдається тим рідше, чим глупих більше.

Тож як усе-таки лікувати хрунів від хрунівства? У старовину клептоманів, себто злодіяк, злодіїв і злодійчуків, лікували так. Як ловили конокрада, хапали в руки хто що – батога, віжки, орчика, клюпака чи звичайного дрючка – та й вибивали злодійство з його шкіри. Як на ярмарку на крадіжці попадався злодійчук, йому чіпляли на шию вкрадений шмат ковбаси, сала чи в'язку бубликів, поміж людей водили ще й у бубна били. А в багатьох країнах руку, що крала, привселюдно рубали. Аби автора сього хруневого трактату не звинуватили в антигуманізмі, він не закликає вішати хруневі на шию корито (а як би то файно було!), лишень дещо оповідає. А думати, читачу, тобі самому.

Хрунівство від простого злодійства складніше і страшніше, тож до нього придивлятися треба пильніше. А оскільки не в кожного молодця вистачить смілості взяти у руку дубця, до хрунів треба ставитися так, як у давнину до слабих на лепру – від здорових людей ізолювати, у балахони повдягати ще й до патериць дзвіночки почіпляти. Хрунь хрунькає-хрунькоче, а його дзвіночок дзенькає-дзенькоче: «Дзінь-дзень, дінь-день! Стережіться – хрунь іде!»

ХРУНОВІ ВИСНОВКИ

Хоча сей трактат куций, як у деякого хруня рийка, мусить також мати якийсь кінець. Отже:

позбудьмося потиличного мислення, навчімося думати головою, дивитися вперед, бути пильними і вчасно впізнавати хруня;

а впізнали, то, як наш далекий предок, тицяймо в нього пальцями та й дружно гукаймо: «Хрунь!»;

поки хрунь ще тільки паця, до нього можна застосувати дубця;

відтягати хруня від корита за хвіст – марна справа. Хвоста відірвете, від вереску оглухнете, а з місця хруня не зрушите;

відважитеся відганяти великих хрунищ від корита – то ще й можете бути биті;

тож поки що дбаймо, аби в корито та нашого добра було якнайменше влито;

і – найголовніше: пильнуймося, аби на нову каденцію хруні не видумали таку штукенцію, щоби ми знову хрунькання за спів не сприймали та хрунів до влади не пускали.

Хруновий трактат про хрунів підготував
Дмитро ЗАХАРУК

P. S. А може? Може, все-таки молодці візьмуться за дубці?

ПОСТАТІ

ІВАН ЗУБЕНКО І КОЛОМИЯ

(Закінчення. Поч. у № 3)

Крім «Жіночої долі», він також друкується в численних українських часописах – «Тризуб України», «Український еміґрант», «Книжка», «Український голос» (Канада), «Промінь» (Чернівці), «Нова Україна». Його публікації з'являються у журналі «Театральне мистецтво» й літературному додатку до «Нового часу» – «Мамай».

Необхідно зазначити, що коломийський період у творчості Івана Зубенка – основний, найпліднішій. У Коломиї письменник написав найкращі твори – повісті, оповідання, драматичні твори. Від 1927 року в його творчу спадщину ввійшли, зокрема, такі твори, що побачили світ у різних видавництвах: «Зірка» – оповідання про українські визвольні змагання (1926, «Ока»); «Княгиня Романова» – історична повість з XIII ст., написана у співавторстві з Іваном Филипчаком зі Стрия (у 1944 р. репресований НКВД і помер на засланні в Сибірі) (1927, «Ока»); «Маруся Орлівна, Бизюківна, Леся» – образки з Великої України (видав Бойчук у своїй «Народній бібліотеці» 1927 року); «Галина» – повість із часів визвольної боротьби, «Фатум» – повість з 1917–1920 років (обидві видані 1934 р. у видавництві «Ока»); «Квітка на багні» – повість із большевицької дійсності в Україні (видана 1937 р. у бібліотеці «Діла»); «За кулісами життя» – нариси, новели (1937). З драматичних творів І. Зубенка, що побачили світ, – «Горе бабіям» – фарс-мозаїка на три дії (видана 1925 р. у видавництві «Русалка», Львів); «Ганджа Андибер» – історична п'єса на три дії з додатком «Настоящий марксист» – жарт на одну дію (1928, «Ряст»); «Дівча з лілеєю» – оперета на три дії з музичними ілюстраціями композитора Олександра Зубенка, брата драматурга, який проживав на еміґрації в Болгарії.

А ще ж були в Івана Зубенка повісті й драматичні твори коломийського періоду, які з тих чи інших причин не були надруковані. Тут варто згадати: «Повість» – повість у трьох частинах (1936); «Тільки меч» – повість з 1918 р., нагороджена 1938 р. Комітетом із вшанування пам'яті Симона Петлюри; «Орленя» – історична музична драма з XVIII ст. в семи картинах про життя Григора Орлика на еміґрації у Франції, написана 1934 р., відзначена на драматичному конкурсі 1937 р. й виставлена Українським народним театром ім. І. Тобілевича (у 1941 р. цю драму готувалося видати друком видавництво «Воля Покуття» у Коломиї); «Пригоди на Кубані» – оперета на три дії з музичним оформленням Олександра Зубенка; «Шлях до волі» – опера-містерія на три дії, «Камергер його величності» – оперета на три дії, написана 1930 р.; «Хахлушечка» – історична популярна оперетка на три дії, написана у співавторстві з актором, театральним діячем, таким же еміґрантом з Великої України, який осів у Коломиї, – Олексою Скалозубом.

Іван Зубенко тісно співпрацював з театром ім. І. Тобілевича, відродженню якого сприяла Коломия – місто, яке, за словами І. Зубенка, «дихало театром», де український мандрівний театр отримав осідок. Драматург був закоханий у цей театр, з ним він не розлучався впродовж його осідку в Коломиї і був учасником події у вересні 1938 р., коли на вимогу галицько-української мистецької громадськості, яка хотіла бачити український театр на вищому щаблі національно-мистецького розвою, два провідні галицькі театри ім. І. Тобілевича і «Заграва» злилися в один театральний колектив під назвою: театр імені І. Котляревського. Тоді новостворений театр розпочав своє нове життя традиційною для галицьких театрів, першою виставою – п'єсою «Маруся Богуславка». Про ту подію Іван Зубенко у своїх спогадах «Театр ім. І. Котляревського в Коломиї», опублікованих 1 жовтня 1938 р. у «Жіночій долі», згадує: «...По першій дії «Марусі Богуславки» на сцені уставилася вся група, на чолі з режисером бл. п. М. Бенцалем і В. Блавацьким, а напроти представники й представниці Коломиї, ред. О. Кисілевська в зворушливих словах привітала цих працівників на культурному полі й побажала їм ще більших успіхів, а потім режисерам вручила квіти. Від імені театру дякував за тепло привітання В. Блавацький».

У спогадах І. Зубенка прізвищу М. Бенцаля передує скорботне «бл. п.» – блаженної пам'яті. Не дивно: драматурга Івана Зубенка і відомого режисера й театрального діяча Миколу Бенцаля пов'язувала тісна творча співпраця. Він згадує: «...Тут же спіткало і театр, і Коломию, і весь край дуже сумне, скорботне явище. Тяжко захворів і через кілька днів несподівано помер на удар серця славний режисер і великий артист бл. п. Микола Бенцаль. Виступ у «Марусі Богуславці» був його першим виступом у театрі ім. І. Котляревського, а разом з тим і останнім у його житті. Помер, як лежить січовому стрільцеві, на стійці, при виконанні своїх обов'язків. Останні слова його були про театр і достеменно за кілька хвилин перед смертю питав сина – чи мама була в голосі?» (Олена Бенцалова того вечора виступала в «Шаріці» – опереті Ярослава Барнича. – В. М.). Коломия уладила величавий похорон, а на коломийському кладовищі поруч Андрія Чайковського, Івана й Іванни Біберовичів, повстане ще одна дорога могилка».

Не відав того дня Іван Зубенко, що невдовзі – у 1940 році – лиха доля, яку принесли червоні «визволителі» «золотого» вересня 1939 року на землі Галичини, спіткає і його й він передчасно, трагічно піде у засвіти й ляже у землицю рідної йому Галицької України.

...Большевики вважали Івана Зубенка петлюрівцем. Він був у списках НКВД серед тих галичан, кого чекала смерть у «Дем'янових Лазах» або насильницька депортація на спецпоселення і заслання до Сибіру–Казахстану. Та кати очікували з арештом відомого письменника і культурно-мистецького діяча. Навіть дозволили працювати вчителем у селі Воскресінцях неподалік Коломиї, навіть прийняли до профспілки. Не чіпали, але уважно спостерігали, з ким спілкується Іван Зубенко, які веде розмови з друзями, знайомими... Допоки його не послали на курси російської мови до Станіслава, які він закінчив відмінно. Ось там його й завернули («запросили») до Станіславського НКВД і, після ґрунтовної бесіди з погрозами, намагалися завербувати Івана Зубенка в аґенти. Погрожували розправою над його дружиною – Марією Хирівською зі Стрия, з якою одружився в листопаді 1929 року, над членами його родини. Дали завдання: подати характеристики на своїх друзів, знайомих... Іван Зубенко не пішов на підлість і зраду. Повернувшись до Коломиї, він, у стані розпуки, пішов із життя, отруївшись. Пішов мужньо, з гідністю, як січовий стрілець на стійці...

...Творча спадщина Івана Зубенка багатогранна, розлога у всіх публіцистично-літературно-мистецьких напрямках. Надзвичайно цікава і нині актуальна своєю національно-патріотичною цілеспрямованістю. Вона розсипана по численних часописах українського буревісного часу, десь пилиться в архівах, приватних книгозбірнях та «спецфондах» колишніх НКВД–КҐБ. Чекає свого часу, коли історики української літератури, літературознавці, мистецтвознавці наважаться відкрити українському світу багатство творчої спадщини колишнього козака із Залізної дивізії, письменника і митця Івана Зубенка.

Володимир МОРОЗЮК,
член Національної спілки письменників України, м. Івано-Франківськ